

R E G É L Ő.

PESTEN vasárnap november 23^{kán} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben, képek nélkül egy ezüstforinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

A' k ő p a d. (Végzet.)

Minden körülmények Robertra vallottak; — az ő pénz-kérése Didiertől, távulléte, és késő esti vissza jötte, valamint a' szobájában találtatott véres kés. Ő nem is mondott semminek ellent, nem akarta magát menteni; csak midőn azt kérdezik tőle, volnának-e czimboráji, azt hevesen, és élénken tagadta.

A' kérdésre, hova lett légyen az elrabolt pénz, mélyen halgatott, 's halál-sápadtság fogá-el ábrázatját.

„Minden esetre valamelly czimborának kellett adnia, mivel nála nem találtatik — mondá a' bíró — de majd meg fogjuk azt is találni.“

„„Játékban vesztettem-el“ — felele hevesen a' fogoly. — A' szerencsétlen Robert kötélre ítéltetett.

Elisának édes anyja újra veszedelmes beteg lett, 's minden nap itt látszatott lenni szenvedéseinek vége. Természetes, hogy nem távozott a' szerető lányka anyjának ágyától, 's így nyolcz nap telt már el a' nélkül, hogy kedves Robertről valamit hallott volna. Végre már aggodalma legfőbb polczra hágott, 's egy pillanatban, midőn anyja elszenderedett, leosont A n k á h o z a' gyümölcs-árosnéhoz, 's kérdezé, ha nem tudna-e valamit Robertről?

„Ah! a' szegény ficzkó! — felele az asszony kiméletlen fecsegéssel — ő nyolcz nappal ez előtt hatvan tallért lopott, 's holnap a' Greve-piaczon felakasztatik.“

Elise a' nélkül, hogy egy szót is szólhatott volna, hanyatt esett, 's fejét olly erősen csapta, a' kőpadhoz, hogy a' vér egészen elárasztá, 's csak több órák után jött ismét eszméletre.

Mindent eltaszitva magától, mi körülötte volt, zavarodott tekintettel, tépett hajjal 's halavány remegő ajkakkal magának utat tör a' törvényszék elejébe, ott a' bíró előtt mozdulatlan megáll, és „kegyelem! én vagyok a' bűnös!“ az egyetlen szavak, mellyeket kimondani képes. Hév könyvek ömledeztek szép szemeiből; kezeit könyörgve tévé össze, 's egész testét jég-borzadás fogá-el.

„Szegény leányzó!“ hangzék mindenfelől, 's őt szánkodva haza vívék. Másnap Robert a' törvényszék által kivégeztetett.

Két nappal ezután Didier urhoz ment. Könnyei kiapadtak; a' hideg már nem borzogatta remegő tagjait; de arcza egy halottéhoz hasonlított; tekintete keresztül ható, szilárd, 's hangja határozott volt.

„Didier ur! — imigy szólla hozzá — én vagyok az, ki végett Robert tolvajjá lön; ő megkért engem, hogy kegyednek az elorzott pénzt visszafizessem, 's én neki megígértem.“ Didier csudálkozva méregeté a' leányzót, de amaz komolyan folytatá: „Didier ur! ha életembe kerül is, kegyednek eleget fogok tenni, mert neki megígértem.“

A' kereskedő őt megnyugtadni törekvék; de Elise a' nélkül, hogy reá hatott volna, sebesen eltávozott.

Anyja és leány most mindent eladott, 's magát egy padlás-kamrában meghuzá; semmi se tartatott-meg, mint az anyának ágya; Elise szalmára feküdt.

Mit a' holmi eladásából bekaptak, Elise késedelem nélkül Didier urhoz vitte, 's őt bizonyossá tévé, hogy rövid idő alatt a' még hátra levőt is megkapja. Most éjjel nappal dolgozott, magát álomtól, és eledeltől megfosztá, 's illy keserű szükségében csak ezen szókkal ösztönzé magát: „Én neki megígértem.“

Édes anyja meghalt; Elise őt utósó nyughelyére kíséré, 's ott folytak utósó könnyei. — Másnap édes anyja ágyát 's még egyebét is eladta, a' bevett pénzt a' kereskedőhöz vitte, 's fáradhatlanul dolgozott. Ha munkát nem kapott, kiült a' kőpadra, 's alamizsnát kéregetett az előtte elmenőktől.

Most a' tél következett; semmi munka, drága kenyér, 's a' legnagyobb szükség követék őt. Remegve a' hideg éjszakai szélben, mezitláb a' mély hóban, a' jégfedte földön megmeredve, a' hidegtől remegő ajka még mindíg ezt mondá: „Én neki megígértem!“

És valóban meg is tartá a' szent esküt, 's Didier ur-nak meghozá a' hatvanadik tallért. Didier őt leülteti kan-dallója mellé, egy pohár bort nyujt neki, hogy magát meg-erősítse; de Elise nem érzé az enyhes italt, se látott, se hallott; merevény tekintete mozdulatlan volt, 's az ég felé irányozva. Egyetlen egy köny gördült-ki szeme üregéből, az — örömnék könnye. „Ő megvan engesztelve — szólla csaknem földöntúli lelkesedéssel — most vétkéért elégtéve, 's ő békében nyughatik; én megfizettem.“

Ezzel haza ment; a' szomszédok őt teli torokkal nevet-ni hallák; ugrált, és énekelt, mint valamely pajkos gyer-mek, azután a' deszka-falon kopogtatván szomszédnéjához szólla: „Éljen boldogul madame Gervais! én elutazom, imádkozzék érttem!“

A' szomszédné sebesen oda sietett, mert szerencsétlen-séget sejdített; de ah! midőn a' szobába lépett, a' szeren-csétlen leány megtette már a' kétségbeesés ugrását, és összezuzott fejjel feküdt a' kőpadon.

ORSZÁGISMERTETÉS.

Fetz és Marokko.

Afrikának azon részéről, mely az északnyugoti csúcsot foglalja magában, 's Fetz és Marokko ország nevezet alatt ismeretes, de az ottani lakosoktól „Moghribulak-sai“ szultanságnak neveztetik, nem régiben igen érdekes felvilágosítást kaptunk egy európai földinktől, ki ott több esztendő óta megtelepedett vala. Az Atlas (hegy) egyik része által (melly e' szultanságot Algirtól elváasztja, 's a' középtengertől északkeleti irányzatában dél nyugot felé az oceanig terjed) ezen ország a' Sahara pusztájának égető déli és keleti szelei ellen igen oltalmaztatik; hanem az északi levegő 's a' tengeri szelek szabadon érhetik. Mind a' két tengerbe számos patakok, források, nagy 's igen hajókázható folyók ömlenek az Atlasból. — Átaljában a' szultanság, geographi helyzetetésére nézve, legvonzóbb éghajlatban, és levegő-mérsékletben (Temperatur) részesül, mely Reaumur 14°, és 27° közt változik. A' hegyeket legszebb erdőségek takarják, melyekben egész esztendőt által számos Berber-ek (népfaj) nyájai legelnek; a' szerfelett termékeny rónákon legfelségesebb növények tenyésznek még pedig olly gyönyörű teljességben, minővel a' világnak bár mely égöve (Zone)

a

dicsekedhetik. Láthatni itt szőlőfürtöket, melyeknek szemek tojás nagyságával mérközhetnek, 's gabona-szemeket, melyek a' mieinket háromszorta is felülmulják. A' többnyire töltés-földből (Dammerde) álló telkek esztendőnként 2—3 gazdag aratást adnak a' nélkül, hogy a' földmivesnek erőködésébe kerülne. A' tenger-partok mindenféle kereskedésre legkedvezőbb helyezettel dicsekednek. És még is, ennyi nagy, ennyi számos javak mellett, a' nép áldozatja lön az erkölcstelenségnek, és nyomorúságban senyved, melyet egyedül a' határtalan uralkodásnak vagy is inkább a' szerfeletti zsarolásnak (tirannismus) köszönhetnek, melly az egész tartományt nyomoritja.

Népsége 9 millio különböző néptörzsokből eredett emberekből áll. Az őslakosok, kik az Europaiaktól helytelenül neveztetnek fehér Berbereknél, de eredeteti nevök „Amarigh“, leginkább földmiveléssel és marhatenyésztéssel foglalatoskodnak, 's kinn a' mezőken laknak. A' hegységek lakosai szinte függetlenek, de ezt csak daliás bátorságuknak köszönhetik. Találni köztek régi goth sarjadékokat is, melyek a' romai birodalom szétomlásakor Afrikába tétettek által. Sőt egy Citidem nevű szabad köztársaság is találattik köztek.

A' Schellöchök a' népességnek nagyobb részét teszik, kik valamint az egyéb törzsokek is, kivévén a' Maurokat, Arabokat, Zsidókat, és keresztényeket, a' Berberekkal egy eredetűek, mint azt nyelvök is mutatja, melyek közt több hasonlatosságot lehet találni, mint az olasz, spanyol, vagy franczia nyelvben tapasztalhatni.

A' tartomány uralkodóji Arabok, 's ama spanyol országból kiüzött Maurok, kik többnyire városokban, 's a' dolgózó néposztály verejtékéből élnek. A' Maurok és Törökök legnagyobb boldogságukat henyélésben lelik. De még a' hadi szolgálatra is kevesen hajlanak. A' szultan testörzete (Leibgarde), melly 10,000 embert foglal magában, idegenekből áll, kikben a' szultan inkább bizakodhatik, mint honosaiban.

A' marokkói tartományban 30—40 város vagy on, melyekben 10—80,000 lakos találattik, és mellyekkel amazok az Europaiaktól szabadon behozott rabkereskedés óta, egészen az Atlason túli pusztákba, 's Tombuctuig kiterjedő kereskedést üznek. A' kihordható portéka-czikkelyek: pamut, méz, viasz, egyiptusi szilva (datolya, Datteln), gyanta

és gabona, ismét igen jeles maroquin, és szőnyegek, melyekért az Európaiaktól minden nemű gyárműveket (Fabrikaten), név szerint aczél- és vasportékákat, vesznek. Mindazáltal a' Maurok, 's a' vevőt kerítő zsidóknak példátlan ravaszságuk a' kereskedést igen veszedelmessé teszik.

A' Mauroknál minden gonoszság egyesülve találtatik. Legkitűnőbbek a' család, önhaszon, boszú-vágy, pulyaság, és fajtalanság.

A' maur férjfiaknak e' nem igen kedvező, de igaz és hiv rajzát adván, az adott képnek kedvetlen vonásait szívesen enyhítenők, ha az asszonyokra nézve némelly szelid, és nyájasabb vonásokat mellékelnénk ide. De velek semmi férjfiú (apjok, testvéreik, és férjeiken kívül) szóba nem jöhet. Azonban azon kevés asszonyok szerint ítélve, kiket annyi esztendők elfolyása óta fedetlen arczczal 's közelebbi ismeretségben szemléltünk, azt látszattunk tapasztalni, hogy ők éppen azzal szűkölködnek, miben mi az európai szépséget helyezzük, leginkább miután a' 16—18 esztendőt meghaladták. Szemeik azonban mindig szépek, csupa tűz, melyből az egész lélek világít-elő, 's mellyeket ők utánozhatlan mesterséggel tudnak forgatni. Ollyanok ők a' fedező fátyol alatt, mint nap a' futó fellegek alatt. A' városiak közt sokat találtunk, kiknek rendes vonásaik, bibor színök, sugár termetök, teljes és gömbölyű karjaik, dagadó keblök, erős csipelyeik, 's fekete fodros fürtjek volt. De a' Maurok a' szépségről ítéletünkkel nem egyeznek-meg. Nálók a' kellem vastagságban, a' varázs (Reize) kövérségben áll. Ők az asszonyt nehézségök szerint becsülik, szerelmök valódi testesség. Ők, 's magok az asszonyok is azt hiszik, hogy Isten az asszonyi nemet csak érzéki élelmény 's az emberi nemzet gyarapítására alkotá. Azért az asszonyok igen megelégednek, ha haremjeikben zárva vannak; de megsértésnek tartanak, ha férjeik megengednék, hogy idegenek is szemlélhessék őket.

J E L E S M O N D A S.

Halhatatlanság.

— A' ki jót tesz, 's virtusok, érdemek

Által jeles lesz, holta után is él;

Mert tette él a' föld porának, —

Tette hat a' maradékra által.

Kisfaludy Sánd. után L. A malia.

A' hit azon láncz, mellyel az emberiség össze van kapcsolva a' Mindenhatóval; a' szó szentsége köti az uralkodót elválhatlanul hiv jobbagyihoz, 's ezeknek tántorithatlan hivsége alkotja a' thronus rendithetlen erejét.

Gróf Széchenyi Ist. után S. Karolina.

Hasonlat. Az élet táncz; a' világ csinos szálája a' táncz-terem, mellyben mindnyájan megjelenünk; — hangánk a' sors fu-volája, 's vagy akarunk vagy nem, tánczolnunk kell azon külön-séggel, hogy majd társason, majd csak magányosan (solo) lejtjük a' kor fordulatit, 's addig tánczolunk, mig előbb utóbb a' táncz-terem közép pontján megvetőleg szemlélő halálnak kitárt karjaiba ütődve földre terülünk, 's a' cselvető ármány gunyakaczajjal tapos össze.

Matics Imre.

Aphorismák Nagykátáról. Sok házassági szerelem mi egyéb, mint mezei lilium, mellynek tündéri ígézéseit más uj bimbók enyésztetik-el?

Az elváló szerelem szakadozó láncz, mellyben a' közép szem (szív) türedez.

Csernyánszky.

K Ö L T É S Z E T.

Emlékül.

Ha egykor egy nyári este,	'S csak mint árnyékok ugy jőnek
Mellyet a' hold széppé feste,	Elődbe a' mult időnek
Lelked elandalodva	Képei, és az enyim:
Az innepi hallgatásba,	Szánj egy könnyet barátodnak,
Halkal csendes mélézásba	Midőn már tán hamuhodnak,
Sülyyed elboldogodva;	A' hős sirban tetemim!

'S ha érzed, hogy esti szellet

Susog haj-fürteid mellett,

Tudd-meg, hogy az barátod

Lelke, melly könnyed' felissza,

'S a' csillagok felett vissza

Sugja, hogy újra látod!

Néhai Kelemen János után közli D. M.

K Ü L Ö N F É L E.

Különös testamentum. Egy különös, első tekintetre nevetséges, de még se jelentőség nélküli 's csaknem érzékeny tes-tamentum készült a' minap Londonban. Bizonyos muzsikusz t. i. ki a' főváros utszájiban hegedüléssel kereste kenyerét, legnagyobb szegénységben halt-meg, a' mint látszott. Midőn lakását megviz-gálták, alig találtak egyebet, mint hegedűjének tokját, abban hegedűjét 's jó mennyiségű, szorgosan egybekötözött banknotákat, a' mellett írásbeli végrendelményét, melly szerint kívánja, hogy hangszerét banknotáival együtt maga mellé temessék. A' tudósi-tás szerint a' testamentumnak csak első fele teljesített.

Asszony-gárda. Hyderabadban a' fejedelem, kit az angol keletindiai társaság még független fejedelemnek ismer, Zenanah-jában (haremjében) találkozó asszonyai közül testőrző sereget állított-fel. Ezen amazoni-sereg mindenféle katonai gyakorlatokban jártas; az azt képező dámák igen jól tudják a' fegyvert forgatni, 's a' peloton- és compagniai szolgálatokat pontosan teljesítik. Bizonyos europai katonatiszt a' látványtól ingereltetve, azt megnevezvén következő tréfás esetet beszél felőle. Ő t. i. csudálkozva vevé észre, hogy a' dobosné hangszerét nem elől, hanem hátul hordozza, 's ezen helyzetében felette nagy ügyességgel dobolt. Midőn ennek okat kérdezné, egész komolysággal azon választ kapá, hogy ezen eset pusztán azért van így, minthogy a' derék dobosné jelenleg — áldott körülményben volna.

Az ó k o r k ü l ö n c z e i. Minden kornak voltak különizei, kik mások figyelmét magokra vonni kívánták, bár néha tán sejtetlen is. Nem említjük most a' komoly szeszélyű Cinicusokat, kik az élet szebb örömeit megvetve szurtos, és rongyos köntöseikkel már távol kitüntették magokat, 's az izletes néző szemében nem legszebb látványul szolgáltak; csak három úgy nevezett görög bölcséről teszünk említést. — H e r a c l i t u s valahányszor kilépett szobájából, mind annyiszor sirt; mert véleménye szerint, minden, mi a' nap alatt látható, csupa nyomorúság; D e m o c r i t u s Abderita ellenben mindig nevetett, mivel úgy mond: bolondság, és hijabavalóság minden e' földön; végre a' philosophia kedvéért megvetvén atyjáról reá maradt szép örökségét, szeme fényétől is megfosztá magát, hogy annál szabadabban elmélkedhessen! — D e r ú t szenvedélyére nézve felül múlá mind e' kettőt athenei T i m o n; mert ember és philosophus létére engesztelhetlen gyűlölője volt az emberi nemnek. Házat építvén ki kellett vágnia egy fűgefát, melyen sok életunt magát felakasztván koporsóját lelé; most hát T i m o n szónoki székre álva hathatós beszéddel ajánlá a' népnek, hogy mi előtt fejsze tétetnék ezen hasznos szolgálatú fa gyökerére, siessenek élni jó teteményével. Holta után e' felírást rendelé metsetni sirkövére, melly vad gondolkozását eléggé ábrázolja:

Itt vagyok e' nyomorult életemnek utána temetve,
Ne kérdezd nevemet. Sujsanak az istenek.

H...y.

Nagy férjfiak vég-pillanatjai. „Millyen az élet, olyan a' halál is.“ E' mondás tűnik elő a' nagy férjfiak halálánál. — R o u s s e a u végórájához közeledvén megparancsolá szolgájinak, hogy őt egy ablakba helyezték, honnan még kertjét láthassa, és a' természettől végbucsút vehessen. — R o s c o m m o n azon perczben, mellyben élte világa elaludt, két rendet monda-el a' saját fordítása szerinti „D i e s i r a e“ énekből. — H a l l e r tapogatván ér-ütését, 's érezvén azt mind jobban fogyni: „barátom, erem azonnal megszűn verni“ így szólla orvosához, 's meghala. — P e t r a r c h a holtan találtaték könyvtárában egy könyvre könyökölve. — T a s s o búslakodó lelkét eléggé rajzolja végkérelme

Cynthia cardinalhoz. Csak egy kegyelmet kért tőle, hogy t. i. munkáját össze szedvén mind a' lángok közé vesse, csupán megszabadított Jerusalemtét vegye ki. — Leibnitz könyvet tartva kezében halva találtatott szobájában. — Barthelemi, midőn kedvencz-íróját Horáztól olvasná, halál martaléka lett.

Udvary Márton.

A kasztott ember kötele. Parisban bizonyos borkereskedő akasztotta fel-magát. Midőn a' testet lementszették, egy szegény ficzkó, ki a' nézők közé vegyült, megemlékezék a' mondára, melly az illy köteleknek rendkívüli és bűvös erőt tulajdonít, 's a' kötelet elcsipte. — De a' kötél csak nem szerzett neki ebédet, 's már délutáni öt óra vala. Ekkor egyszerre egy gondolat ötlék eszébe. Oda támaszkodék valamelly ház falához, kivoná zsebéből a' nevezett kötelet egy késsel együtt, és harsány stentori szóval kiáltozni kezdé: „itt lehet kapni a' ma felakasztott embernek köteléből.“ Legott számos vevő sereglett össze; kiki akart a' szerencsehöz kötéltől venni, 's alig került egy órába, már a' kötél darabonként el volt adva. Megörülve ezen szerencsés vásáron, hűsünk a' kötél-gyártóhoz oson, 's ahhoz hasonló más kötelet vásárol, mellyet hasonló módon eladott, 's az egészből mintegy 40 frankot árult. — Mind ez Montmartreban történt Paristól harmincz lépésre, 1834-ki augusztusban a' felsőség jelenlétében és szemei előtt.

Mulattató. Egy sovány termetű az új musttól tántorgót találván elő így szólítá-meg: „Mint látom, kegyed felette sokat ivott.“ A' tántorgó erre: „kegyed pedig felette keveset evett.“

Udvary Márton.

Tréfa-rejtvény.

Ollyast nem könnyen szemlélhetsz,	Finom gyengéd virágának
Mi mind őt érzékedet	Szag'lod fűszer-illatját,
Bájnán; 's csak egyet lelhetsz,	Ugy ablakán kriptájának
Mig így tölti kedvedet.	Ki-kicsapó szamatját.
Becsés jószág e' világon,	Izleled őt minden évben,
Tán becsesebb aranyánál;	Ah be jó a' kis nedves!
Ered áldott vékony ágon,	Bár savanyú, 's édes lévben,
Jobb az minden higanynál.	Sőt keserűn is kedves.
Láthat'd legszebb színe báját	Érzik a' vidor emberek
Bíbor 's arany voltában;	Hathatós tűz-munkáját,
Hallhat'd gyengéded zsibaját	Minden ujjok csúcsa, 's erek
Még éretlen korában.	Érzik varázsló báját.
Mennél idősebb korbá ér	Bevivék őt az istenek
Zsibaja is erősb lesz,	Magok is a' menny-körbe;
'S mindig nagyobb erényt ígér,	Boldogok, kik jót ütenek,
'S még rajtad is erőt vesz.	'S tisztát, ezer csöbörbe!

Előbbi rejtvény: Honművész.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, urí utsza 612.